Moje řeč

Fejtónky Dobré češtiny

Moje řeč

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Moje řeč – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

MOJE ŘEČ

Fejtónky Dobré češtiny

CPress

MOJE ŘEČ

Fejtónky Dobré češtiny

Obsah

Úvod *13*

Jak se píše?

Co způsobila ručička pod bradičkou?
Lucie Kukačková 19

Neumíš česky?
Lenka Hniličková 21

Nemrtvé vzory
Barbora Čiháková 24

… a uvnitř draví ptáci
Radek Hochmal 27

Sněhí!
Lenka Hniličková 29

S pozdravem zůstávám
Radek Hochmal 32

Není to nemsysl?
Lenka Hniličková 35

Mezera, s. r. o.
Daniela Iwashita 37

A tečka.
Lenka Hniličková 39

Víš vlastně, co ten Word všechno umí…
Barbora Čiháková 42

Je v tom háček
Lenka Hniličková 45
Ach, ten Facebook!
Barbora Čiháková 47
Jazykový Quasimodo
Daniel Kubec 50
Zavádějící názvy
Lukáš Prchal 52
Rozladěný orchestr
Barbora Čiháková 54
Kup si knihu, budeš „in“!
Lenka Hniličková 59

Tak se mluví?

Invaze zlodějů češtiny – díl první
Jan Mazanec 65
Hej ty!
Lenka Hniličková 68
Jazykové infekce
Lucie Kukačková 71
Wtf?
Lukáš Prchal 74
Invaze zlodějů češtiny – díl druhý
Jan Mazanec 76
Knižní recenze snadno a rychle
Michal Beck 79

Jenom jakoby
Lukáš Prchal 82
Řečové poruchy
Nicole R. Snová 84
Já volím dobrou češtinu
Jana Fleglová 87
Vydali mě, a tak stojím za přečtení
aneb Argumentujeme v praxi
Nicole R. Snová 89
Člověk není zboží na výběr
Barbora Čiháková 92
Rychlotest: Jste sluníčko, nebo konvička?
Nicole R. Snová 95

Co to říkáš?

Jazykoví blouditelé – díl první
Barbora Podaná 101
Jak se z toho vyzout?
Lucie Kukačková 103
Co na srdci, to na jazyku
Jana Fleglová 105
… aneb z rodinného archivu
Anna Štičková 108
Jak je důležité míti fištrón
(alespoň pro fejtónkáře)
Nicole R. Snová 110

Táto, kup mi poně!
Barbora Podaná 113

Výlet za názvy českých vísek
aneb Od Pekla až do Kochánek
Anna Štičková 115

Ztracen v titulech
Daniel Kubec 118

Jazykoví blouditelé – díl druhý
Barbora Podaná 121

Můj boj s matematikou
Anna Štičková 123

Jazykoví blouditelé – díl třetí
Barbora Podaná 126

Chcete být milionářem?
Michal Beck 128

Seznamte se, zombie formalismus
Lucie Kukačková 131

Co vyslechne němá tvář
Daniel Kubec 134

Lekce z vodácké terminologie
Anna Štičková 139

Redaktorská mluva aneb Když ti teče podval
Jana Fleglová 143

Na šoulačce mysliveckou mluvou
Daniel Kubec 145

Mám v tom hokej
Michal Beck 147
Když se dva perou, třetí komentuje
Jan Mazanec 150
Průzkum lákavých pracovních nabídek
Anna Štičková 153
Přechod pro chodníky
Markéta Kořená 155
Já, pí Snička
Barbora Podaná 157
Problém „Babylon“ vyřešen
Anna Štičková 159
Vážený pane Ježíšku
Jana Fleglová 161
Hledám poezii
Anna Štičková 164
Jazykoví blouditelé – díl čtvrtý
Barbora Podaná 167
Ediční a redakční poznámka 171

Kdo jsme? 173
Poděkování 190

Úvod

Slovník spisovného jazyka českého definuje *úvod* hned několika způsoby: zaprvé označuje zahajovací řeč, zadruhé počáteční část spisu, kde se uvádějí občas i prameny. Mělo by tedy zaznít, že *Literární bašta Dobré češtiny*, odkud pochází většina textů v této knize, se rozběhla v listopadu roku 2014 společným úsilím několika bohemistů a studentů literární tvorby.

Zatřetí se slovo *úvod* objevuje v názvech tematických přednášek, případně textů, které uvádějí zájemce do určité problematiky (například úvod do filozofie). Jako úvodní v tomto smyslu bychom mohli označit rubriku Moje řeč, která je součástí internetového periodika *Literární bašta*. Právě v ní pravidelně vycházejí fejtónky o jazyce, jejichž výběr tato publikace přináší.

Snažíme se ctít tradici odlehčeného stylu, který k tomuto žánru patří. Dovoluje nám vyjadřovat se o češtině s nadsázkou, a hlavně od srdce: věříme totiž, že je naše mateřština krásná a přitažlivá, i když před každého z nás dnes a denně staví překážky, na kterých si už nejeden literát zlámal vaz. Naše texty ovšem neodhalují jen tuto její tajemnost a záludnost, spíš žárlivě zaznamenávají nepatřičné, či dokonce neurvalé chování v její přítomnosti. To se může projevovat porušováním psaných či nepsaných pravidel, ale třeba i používáním slov bez znalosti jejich významu.

Někteří z nás se na výrobě a vzniku knih podílejí jako editoři, redaktoři, korektoři, případně grafici. Mnohé z textů proto přibližují i problematiku formátování, typografie a výtvarného zpracování, takže v nich třeba najdete odpověď na

otázky, které jste si dosud ani nekladli. Někteří z našich fejtónkářů pracují v novinách nebo působí na akademické půdě, proto ve svých textech evidují nešvary a zajímavosti z těchto oblastí. Oborové slangy ostatně patří k našim nejoblíbenějším tématům.

Aby byl náš výklad úplný, sluší se dodat, že se slovo *uvádět* používá též ve významu seznámení s nějakým prostředím či problematikou. Proto je vhodné říct, že slovo *fejtón/fejtónek* jsme si vypůjčili od starších a zkušenějších kolegů z 19. století, kteří ho ještě vyslovovali takto po francouzsku. Ostatně slovenština si název žánru v této podobě uchovala dodnes, proto ho najdeme i v názvu čtyř sborníků *Československý fejeton/fejtón* z let 1975–1979, které uspořádal a v samizdatové edici Petlice vydal Ludvík Vaculík.

Jméno Ludvíka Vaculíka tu však připomínáme i z vážnějších důvodů – vždyť kdo jiný uměl tak trefně provokovat myšlení svých čtenářů. Vaculík pracoval s jazykem velmi obratně nejen ve svých knihách, ale i ve svých fejetonech a Posledních slovech, která vycházela pravidelně v *Lidových novinách*.

Zdrobnělina *fejtónek* pak naznačuje, že máme tento žánr rádi a že vás rozhodně nečekají žádné odborné stati, ale spíše jazykové drobničky. Věřte, že vás naše fejtónky nemají vracet do školních lavic a k prostým poučkám. Nepíšeme o jazyce proto, abychom kárali, vyčítali a hrozili (jen se občas trochu škodolibě ušklíbáme), ale proto, že nás to baví.

Aby byla „úvodní“ rekapitulace vyčerpávající (vydržte, už jsme na konci!), musíme připomenout, že se slovo *úvod* používá i v souvislosti s církevním požehnáním udělovaným matce, když poprvé přijde po porodu do kostela. Možná

(dej Pánbůh!) naše fejtónky působí, jako by se napsaly samy, ale ve skutečnosti za nimi stojí mnoho hodin práce; však jen najít vhodné téma si často vyžádá ohromnou námahu, o samotném psaní a přepisování ani nemluvě. Nic tedy nakonec nevystihuje celou knížku tolik jako průpovídka: „To byl ale porod…“

Za Dobrou češtinu
B. Č. a D. K.

P. S. Chtěli jsme vám to ohleduplně zatajit, ale *úvod* má ještě jeden význam, který se nám na závěr výtečně hodí: označuje přípitek na začátku hostiny. „Tak do dna!“

Jak se píše?

Co způsobila ručička pod bradičkou?

Lucie Kukačková

Jen na okraj – účastnit se skupinových aktivit mě odjakživa stálo hodně přemáhání, podivné stmelovací psychohry mě děsily a kolektivní sporty jsem vždycky brala jako trest. Až donedávna jsem to přičítala výhradně svojí povaze…

Když jsem před časem listovala jedním univerzitním studentským časopisem, hned v prvním (a pak víceméně v každém dalším) článku se na mě šklebilo alespoň jedno špatně rozdělené slovo. Vybavila se mi dávná, už skoro zapomenutá vzpomínka. Ty pochybné patvary na koncích řádků, všechna ta podivně přelámaná slova jako „neus-tále“, „oc-itli“, „úst-up“, „kval-itní“ a tak dále na mě působily jako voňavé koláčky na Proustova vypravěče, přenesly mě v tu chvíli zpátky do druhé třídy, do té rozviklané předposlední lavice u okna…

Probíráme zrovna dělení slov. Paní učitelka má poněkud křečovitý úsměv a svou vlastní, léty ověřenou metodu výuky. Sedíme poslušně na malých židličkách, snažíme se o co nejrovnější záda, usilovně napínáme krky a těsně pod bradou důstojně držíme hřbet ruky. Ona nadhodí nějaké slovo a my ho sborově, pěkně pomalu a po slabikách zopakujeme. A aby to nebylo tak jednoduché, musíme poctivě počítat, kolikrát se nám při vyslovování dotkne bradička ručičky, přičemž každé takové dotknutí znamená rozdělovník – čili místo, kde můžeme slovo správně rozdělit.

Když jsme ustali v hromadném slabikování, značně se mi ulevilo. Ujišťovala jsem se, že nic horšího už mě ve škole